

16 Handläggning av betalningssäkringsärenden

16.1 Initiering av ärenden

Särskilda processförelare

Det allmännas talan i mål om betalningssäkring förs av SKV. Inom Tullverkets verksamhetsområde förs enligt 3 § BtSL det allmännas talan i mål om betalningssäkring av Tullverket. Enligt arbetsordningen företräds SKV av den region där behörig LR finns enligt 20 § BtSL. Vid talan avseende bl.a. punktskatter samt talan i RR företräds SKV av HK. SKV utser inom resp. region särskilda processförelare som ska ha god revisions- och processerfarenhet. Processföringen avser i princip samtliga skatter, avgifter, skattetillägg m.m. inom SKV:s verksamhetsområde.

Enkel tumregel för att överväga betalningssäkring

För att upprätthålla en effektiv skatteuppbörd är det viktigt att all reviderande och granskande personal är väl medveten om och förtrogen med BtSL:s möjligheter, särskilt eftersom skattefordringar sedan den 1 januari 2004 inte längre medför allmän förmånsrätt. Som en enkel tumregel inom all kontrollverksamhet bör gälla att en betalningssäkring alltid ska övervägas om;

1. En betydande skatte- eller avgiftsfordran föreligger eller kan förväntas uppkomma.
2. Misstanke finns att den skattskyldige inte kommer att betala fordran och detta inte enbart beror på bristande betalningsförmåga.
3. Tillgångar finns som kan betalningssäkras.

Vem kontaktar processförelaren

När betalningssäkring övervägs kan i princip all revisions- och granskningspersonal själv kontakta någon av de av SKV inom resp. region utsedda processförelarna. I många fall kan det vara lämpligt att revisorn eller granskaren först rådfrågar någon GRL. Om förvarstaggande enligt 16 § BtSL sker blir det normalt GRL som svarar för kontakten med processförelaren.

Uppgifter till processförelaren

Det är nödvändigt att processförelaren erhåller alla uppgifter och upplysningar som är relevanta för att bedöma om förutsättningar föreligger för att driva en betalningssäkringsprocess. En redovisning t.ex. av hur fordringen har uppkommit och beräknats måste lämnas. Det måste också framgå vilka perioder som skatterna eller avgifterna avser. Vidare måste alla omständigheter, som medför påtaglig risk för att den skattskyldige försöker undan-

	<p>dra sig att betala, redovisas. Om skattetillägg, räntor etc. kan komma att påföras ska processföraren upplysas även om detta.</p> <p>Den information processföraren behöver initialt kan efter överenskommelse i det enskilda fallet lämnas både muntligt och skriftligt.</p>
Förhandspromemoria eller dylikt	<p>Om frågan om betalningssäkring blir aktuell i samband med en revision eller annan utredning bör som regel en särskild förhands- eller delpromemoria upprättas till ledning för processförarens framställning. Har emellertid GRL i samband med ett förvarstagande av lös egendom upprättat ett beslut kan detta i vissa fall utgöra ett tillräckligt underlag. Någon särskild förhandspromemoria behövs inte då. I övriga fall bör iakttagelser och uppgifter sammanställas och lämnas till processföraren i form av arbetspromemoria, arbetsanteckningar eller motsvarande handling som vid behov kan bifogas framställningen. Promemorian eller anteckningarna måste innehålla alla för betalningssäkringen relevanta omständigheter. SKV ska inte kommunicera promemorian eller anteckningarna med den skattskyldige.</p>
Löpande information till processföraren	<p>Revisorn eller granskaren ska löpande hålla processföraren informerad om hur revisionen eller granskningen fortlöper. Detta är av särskilt stor betydelse om nya omständigheter framkommer som innebär att den beslutade betalningssäkringen behöver ändras i något avseende, t.ex. när det gäller fordringens storlek.</p> <p>Motsvarande informationsskyldighet i fråga om den fordran som ligger till grund för beslutet om betalningssäkring gäller under hela den tid som betalningssäkringen består ända fram till dess att den är hävd/har hävts. Information ska t.ex. lämnas om beslut, omprövning eller överklagande avseende underlaget för fordringen under hela den tid betalningssäkringen gäller.</p>
	<h2>16.2 Processförarens handläggning</h2>
Processförberedelser	<p>Processföraren måste bedöma om det finns tillräckliga skäl för en framställning till LR. Om kompletterande uppgifter eller utredning behövs, får processföraren begära assistans från personal såväl inom egen som från annan myndighet. Detta kan t.ex. gälla uppgifter från SKV:s eller KFM:s handläggare om företräddartalan samt uppgifter från polis eller åklagare.</p>
Tidiga kontakter med LR, KFM m.fl.	<p>Om förutsättningar för en framställning finns bör processföraren i ett så tidigt skede som möjligt lämpligen kontakta såväl LR som KFM för att informera, planlägga och klara ut bl.a. alla praktiska detaljer kring den kommande betalningssäkringen. Syftet är att möjliggöra en så snabb och effektiv handläggning som möjligt. Detta är inte minst viktigt om kommunikation med part inte ska ske före beslut, utan beslutet ska delges av KFM först i samband med verkställighet eller om verkställigheten ska samordnas med t.ex. en husrannsakan. Det kan inte nog poängteras vikten och nödvändigheten av att processföraren etablerar ett bra kontaktnät med företrädare för LR och KFM.</p>

Framställning till LR	Framställningen till LR behöver inte göras på fastställt formulär (SKV har dock tagit fram en blankett, SKV 6202). Framställningen ska diareföras hos SKV. I avsnitt 23 finns ett exempel på hur en framställan kan utformas.
Behörig LR	I framställningen ska processföraren lämna uppgift som visar att domstolen är behörig. Detta gör processföraren genom att uppge den skattskyldiges folkbokföringsort (fysisk person) resp. säte eller motsvarande (juridisk person) den 1 november året före framställningen. Om de speciella behörighetsreglerna i 22 kap. 1 c § eller 22 kap. 1 d § SBL åberopas resp. gäller bör detta anges.
Specifikation av fordran krävs	<p>I framställningen ska anges vilken eller vilka fordringar som avses. Om fordringen är fastställd bör utöver belopp uppgift lämnas om besluts- och förfallodatum. Om förfallodatum har passerats bör uppgift också lämnas om vad som därefter har hänt med fordringen. Det kan vara lämpligt att foga en kopia av taxerings- eller beskattningsbeslutet till framställningen för att domstolen skall se att det föreligger ett beslut och vad som utgjort grunden för detta.</p> <p>Om fordringen inte är fastställd är det viktigt att specifikation av fordringsbeloppet sker och att grunderna för och hur beloppet har beräknats framgår. Fordringar för vilka framställning om betalningssäkring görs ska specificeras noga med avseende på skatte- eller avgiftsslag, år och belopp. Som framgår av RÅ 1981 1:81 är det inte möjligt att hänföra ett beslut om betalningssäkring till annat inkomstår än det som från början angetts i framställningen. Samma sak torde gälla den eller de redovisningsperioder som anges i en framställning. Av rättsfallet RÅ 1984 2:97 kan slutsatsen dras att det är händelseförloppet eller de faktiska sakomständigheter, dvs. saken, som processföraren har åberopat som bestämmer processramen. Av domen framgår att förhållandet att det allmänna grundat sin talan på påstående om oinskränkt skattskyldighet inte utgjort hinder för betalningssäkring med utgångspunkt i inskränkt skattskyldighet.</p> <p>Av sistnämnda dom framgår även att det förhållandet att processföraren tillstyrkt hävning av beslut om betalningssäkring inte begränsar domstolens möjlighet till prövning.</p>
Motivera risk- och farerekvisitet	<p>Processföraren måste utförligt redovisa alla omständigheter som åberopas till stöd för yrkandet om betalningssäkring. Detta gäller inte enbart fordringen som sådan utan också samtliga villkor som måste vara uppfyllda för att betalningssäkring ska kunna ske. Av avgörande betydelse är ofta bevisningen avseende kriteriet påtaglig risk. Processföraren måste därför alltid tänka på att särskilt ange samtliga omständigheter som konstituerar den påtagliga risken för att den skattskyldige försöker undandra sig att betala statens fordran.</p> <p>Föreligger fara i dröjsmål, dvs. om det kan befaras att verkställigheten av beslutet riskerar att avsevärt försvåras eller t.o.m. omintetgöras om framställningen kommuniceras ska process-</p>

föraren i framställningen redovisa grunderna för detta. Med åberopande av 5 § andra meningen och 9 § andra stycket BtSL ska processföraren så gott som alltid yrka att handlingarna i målet inte tillställs den skattskyldige före beslut och att beslutet inte delges denne innan förrättning för verkställighet äger rum. Vidare ska yrkandet om att delgivning inte ska ske före KFM:s förrättning motiveras.

Förvarstagande

Om egendom har tagits i förvar ska detta anges i framställningen. Processföraren ska också i framställningen yrka att förvarstagen egendom får bli kvar i förvar till dess betalningssäkringsbeslutet verkställs. Till framställningen ska fogas såväl beslut som bevis avseende att egendom tagits i förvar.

Komplettering

I vissa fall begär LR att processföraren inkommer med kompletterande uppgifter. Kan komplettering av någon anledning inte göras, t.ex. därför att en revision inte kommit så långt att ytterligare uppgifter kan lämnas, bör processföraren muntligen upplysa LR om detta. Vidhåller LR sin begäran om komplettering, och kompletteringen bedöms nödvändig för ett bifall till framställningen, får processföraren överväga att återkalla framställningen. I vissa undantagsfall kan det dock finnas skäl för processföraren att i den aktuella situationen ändå driva fram ett beslut för att få en senare prövning till stånd i högre instans, t.ex. då egendom tagits i förvar, eller om ärendet är av prejudikatsintresse.

Ändring i framställningen

Processföraren är skyldig att hålla sig underrättad om den betalningssäkrade fordringen och vid behov göra framställning till LR om hävning helt eller delvis. Om det visar sig att det ursprungliga betalningssäkringsbeslutet är felaktigt måste en ny ändrad framställning göras. Denna framställning kan avse ett yrkande om hävning helt eller delvis av det tidigare beslutet samt betalningssäkring för ytterligare en fordran. Detta kan inträffa t.ex. om det visar sig att den första betalningssäkringen har kommit att omfatta fel taxeringsår. Observera att hävning endast ska begäras för den del av beslutet som är felaktigt.

Överklagande

Överklagar den skattskyldige beslutet om betalningssäkring till KR eller finner processföraren skäl att överklaga ett nackdelsbeslut för SKV i LR, företräder regionens processförare SKV även i KR. Överklagas ett beslut om betalningssäkring till RR företräder HK alltid SKV. HK kan förordna processförare i region att företräda SKV i RR.

Inhibition m.m.

Om domstol lämnat processförarens framställning om betalningssäkring utan bifall eller i övrigt meddelat ett nackdelsbeslut för SKV, kan yrkande om inhibition framställas till högre instans för att förhindra att egendom som tagits i förvar eller betalningssäkrats måste lämnas tillbaka till den skattskyldige innan processförarens överklagande har prövats. Eftersom vidtagna återgärder genast ska återgå vid sådant beslut resp. vid hävning måste processföraren agera mycket skyndsamt för att ett

yrkande om inhibition ska bli meningsfullt. Det är viktigt att KFM informeras om yrkandet samtidigt som det ges in till domstolen.

Särskilt förordnande om verkställighetsåtgärder

Domstol har möjlighet att förordna att vidtagna verkställighetsåtgärder inte ska återgå förrän ett beslut att häva en betalningssäkring har vunnit laga kraft (10 § tredje stycket BtSL). Enligt förarbetena (prop. 1989/90:3 s. 34 och 46) avser denna möjlighet dock endast bedömningar avseende svårbedömda rättsfrågor. Vidare måste det föreligga en påtaglig risk för att en omedelbar återgång av verkställigheten skulle medföra att en prövning i högre instans i praktiken skulle komma att sakna betydelse. I rena bevisfrågor kan bestämmelsen inte tillämpas, utan processföraren får då i stället begära inhibition. Domstol torde ex officio – utan att något yrkande framställs – kunna förordna att verkställighetsåtgärder ska bestå, men detta kan inte förutsättas ske. Processföraren bör därför under processen i förekommande fall yrka att domstolen tillämpar bestämmelsen. I situationer där SKV har försuttit tidsfristen kan ett sådant förordnande inte bli aktuellt.

Verkställighet

Om LR bifaller framställningen och meddelar beslut om betalningssäkring ska processföraren begära verkställighet av beslutet hos KFM. LR:s beslut är offentligt i och med att det expedieras. Observera att ett beslut som inte delges den skattskyldige före KFM:s förrättning för verkställighet, ändå blir offentligt när det expedieras till SKV/Tullverket. Beslut som inte ska delges den skattskyldige före förrättning för verkställighet, lämnar LR i normalfallet till processföraren för vidare befordran till KFM som ska ombesörja delgivningen.

Val av KFM för verkställighet

När verkställighet begärs ska processföraren ansöka om verkställighet hos den KFM som är behörig att driva in de fordringar som beslutet avser. Verkställighet ska ske hos den KFM där den skattskyldige har sin hemvist, där egendom som tillhör den skattskyldige finns eller där verkställighet annars lämpligen kan ske, se 6 § BtSF, 11 § BtSL och 4 kap. 8 § UB. En god och tidig kontakt med KFM i den egna regionen underlättar den kommande verkställigheten. Om den skattskyldige vill ställa säkerhet ska processföraren hänvisa honom till behörig KFM.

Begäran om verkställighet

Begäran om verkställighet kan ske såväl muntligt som skriftligt. Om inte överenskommelse har träffats med KFM om endast ett muntligt förfarande ska processföraren lämna en skriftlig ansökan om verkställighet (se 2 kap. 1 § UB) tillsammans med LR:s beslut. Har processföraren tillgång till uppgifter från t.ex. skatterevisorn om förekomsten av tillgångar eller annan för verkställigheten relevant information, ska dessa uppgifter vidarebefordras till KFM för att underlätta verkställigheten. Detta bör ske så tidigt som möjligt och helst redan i samband med att ansökan om betalningssäkring lämnas in till LR för att verkställigheten ska kunna planeras. Om GRL tagit egendom i förvar ska detta meddelas KFM om kännedom inte har erhållits redan tidigare, t.ex. i samband med att KFM

70 Handläggning av betalningssäkringsärenden, avsnitt 16

	<p>har biträtt GRL. Sedan beslutet om betalningssäkring överlämnats för verkställighet är det KFM som svarar för att statens intressen som borgenär tas till vara under handläggningen hos KFM.</p>
Uppgifter till processföraren efter verkställighet	<p>När verkställighet har skett ska processföraren få besked om detta genom att KFM översänder protokoll över verkställigheten. Har säkerhet tagits emot ska detta meddelas processföraren genom att processföraren från KFM får en kopia av beslutet. Saknas tillgångar som kan bli föremål för betalningssäkring ska processföraren få uppgift även om detta.</p>
Hävning om tillgångar uppenbart saknas	<p>Om tillgångar som kan bli föremål för betalningssäkring inte påträffas i samband med verkställigheten och det framstår som uppenbart att sådana saknas och heller inte kan förväntas påträffas, ska processföraren göra framställning om hävning hos LR. LR häver då beslutet. Processföraren ska underrätta KFM om hävningen. Om det senare framkommer att den skattskyldige har tillgångar får processföraren vända sig till LR med en ny framställning om betalningssäkring. Det saknar här betydelse att betalningssäkring har beslutats tidigare. Res judicata kan inte uppkomma i denna situation.</p>
Övervaknings-skyldighet om tillgångar finns	<p>Om tillgångar påträffats i samband med verkställighet av ett betalningssäkringsbeslut har processföraren en skyldighet att hålla sig underrättad om den fordran som beslutet om betalningssäkring avser så länge beslutet gäller och till dess de betalningssäkrade tillgångarna kan utmätas. Om beslutet bör hävas helt eller delvis pga. nedsättning av fordran eller för att säkerhet har ställts eller hävas helt för att gäldenären gått i konkurs eller för att utmätning skett, ska processföraren göra framställning om detta hos LR. Processföraren ska underrätta KFM om framställningen till LR och om beslutet när det har meddelats av domstolen.</p>
Bevakning av tidsfrist vid ej fastställd fordran	<p>Om betalningssäkringsbeslutet avser en fordran som inte är fastställd ska processföraren genast underrätta LR när beslutet beträffande fordringen eller underlaget för den antingen har meddelats eller när talan har väckts vid domstol (7 § andra stycket BtSF). Sådant beslut eller sådan talan måste meddelas resp. väckas senast inom sex månader från beslutet om betalningssäkring. I annat fall ska LR häva betalningssäkringen, om inte LR medger förlängning.</p>
Förlängning av tidsfrist	<p>Om det föreligger särskilda skäl kan tidsfristen förlängas. Ansökan om förlängning måste ges in innan tidsfristen har gått ut. LR får medge förlängning av tidsfristen med tre månader i taget, se även avsnitt 8 "Handläggningstider".</p>
Säkerhet ställd	<p>Har säkerhet tagits emot av KFM sedan beslut om betalningssäkring har meddelats ska processföraren underrättas om detta (7 § tredje stycket BtSF). Processföraren ska därefter hos LR begära att beslutet hävs helt eller delvis i förhållande till den säkerhet som ställts (18 § andra stycket BtSL).</p>

16.3 Förfarandet vid länsrätten

Snabba beslut	Avgörande för om en betalningssäkring ska få avsedd effekt är att handläggningen kan ske skyndsamt. Detta gäller speciellt mål där den skattskyldige inte ska kommuniceras och delgivning av beslut inte ska ske förrän i samband med förrättning för verkställighet. Det ligger därför i sakens natur att LR måste fatta beslut så snart som möjligt. Tidig kontakt och information från processföraren underlättar LR:s planering och möjlighet att fatta snabba beslut. Betalningssäkringsmålen avgörs i regel med en domare och utan nämnd om inte särskild anledning föranleder annat, t.ex. vid muntlig förhandling. Närmare bestämmelser om LR:s handläggning finns i bl.a. 17 § förordningen (1996:382) med länsrättsinstruktion och 18 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.
Separat process	Betalningssäkringsprocessen är en separat process och berör inte den eventuella process som avser fastställelse av fordringen. En konsekvens av detta förhållande blir att det är möjligt att betalningssäkringsprocessen kan äga rum i första instans medan processen om själva fordringen äger rum i andra instans och omvänt. Det kan någon gång hända att betalningsansånd medges även om beslut om betalningssäkring har meddelats.
Förfarandet före beslut	Målet tas upp hos LR genom processförarens framställning. Av framställningen ska bl.a. framgå vem som är gäldenär, domstolens behörighet, fordringens belopp och sammansättning, anledningen till att påtaglig risk bedöms föreligga för att den skattskyldige försöker undandra sig betalningsansvar och om egendom tagits i förvar. Processföraren kan även ha åberopat vissa handlingar t.ex. en förhandspromemoria som tagits fram vid revision. Eventuellt önskar LR komplettering av processförarens framställning i något avseende. Har processföraren yrkat att kommunikering inte ska ske med den skattskyldige och LR bifaller yrkandet, sker inte någon kommunikering med den skattskyldige före beslut. I annat fall kommunicerar LR processförarens framställning med den skattskyldige på sedvanligt sätt.
Beslut	Om LR:s beslut inte har föregåtts av kommunikering med den skattskyldige expedieras det normalt till processföraren genom att han enligt överenskommelse hämtar beslutet hos LR. I annat fall skickar LR beslutet till SKV på vanligt sätt.
Delgivning	Har processföraren yrkat att beslutet ska delges den skattskyldige först i samband med förrättning för verkställighet och bifaller LR såväl framställningen som detta yrkande, ska beslutet delges den skattskyldige genom KFM:s försorg. LR lämnar då även det beslut som den skattskyldige ska få del av till processföraren för vidare befordran till KFM för delgivning i samband med att verkställighet begärs hos KFM. Om LR inte bifaller framställningen eller yrkandet om delgivning först i samband med verkställighet, delger LR den skattskyldige beslutet på sedvanligt sätt.

72 Handläggning av betalningssäkringsärenden, avsnitt 16

Upplysningar i beslutet	Bifaller LR framställningen ska LR i beslutet upplysa den skattskyldige om hans rätt till att begära såväl hävning av beslutet som muntlig förhandling. Om beslutet inte har föregåtts av kommunikering förelägger LR i beslutet dessutom den skattskyldige att inom viss tid från delgivning svara på processförarens framställning.
Övervaknings-skyldighet	LR ska hålla sig underrättad om den fordran som ett beslut om betalningssäkring avser till dess fordringen får drivas in och betalningssäkringen kan hävas. Detta gör LR vanligtvis genom att med vissa intervall kontakta processföraren för att informera sig om ärendets status.
Fortsatt handläggning efter beslut	Betalningssäkringsmål är öppna såtillvida att beslut gäller tills vidare oavsett om beslutet vunnit laga kraft eller inte. LR ska fortsätta handläggningen av målet så länge behov att ändra ett beslut kan uppstå, dvs. till dess det har hävts. Detta gäller oavsett om LR:s betalningssäkringsbeslut har överklagats eller inte. LR ska pröva frågan om hävning och detta inte bara på yrkande av part utan även självmant. Det är LR:s uppgift att övervaka att ett beslut om betalningssäkring inte består till högre belopp eller under längre tid än vad som nödvändigtvis erfordras. LR häver beslutet om betalningssäkring t.ex. när säkerhet ställts, den skattskyldige har försatts i konkurs eller när fordringsbeloppet antingen har betalats eller utmätning skett. SKV har en skyldighet att bevaka ärendet och hos LR i förekommande fall begära hävning av betalningssäkringsbeslutet. LR har skyldighet att häva beslutet även om beslutet är överklagat och föremål för prövning i högre instans. Vid sådant förhållande kommunicerar normalt domstolarna med varandra.
16.4 Orientering om reglerna för KFM:s verkställighet	
	Om LR bifaller SKV:s yrkande och meddelar beslut om betalningssäkring ska SKV begära verkställighet av beslutet hos KFM. Detta kan ske muntligt eller skriftligt.
	Verkställigheten av ett beslut om betalningssäkring sker enligt bestämmelserna i UB. Detta framgår av 11–14 §§ BtSL. Man kan säga att verkställigheten av ett beslut om betalningssäkring följer samma regler som gäller för utmätning men med vissa undantag.
Egendom som kan betalningssäkras	All egendom, lös som fast, kan bli föremål för betalningssäkring om den är utmätningssbar enligt UB. Lön och liknande ersättningar kan däremot betalningssäkras först när utbetalning faktiskt har skett.
Ingen under-rättelse i normalfallet	När ett mål om utmätning har kommit in till KFM ska gäldenären som huvudregel underrättas om målet innan utmätning sker. Finns risk att gäldenären skaffar undan eller förstör egendom eller om saken är brådskande av något annat skäl behöver

emellertid gäldenären inte underrättas (se 4 kap. 12 § UB). Vid betalningssäkring blir det alltså i normalfallet inte aktuellt att i förväg underrätta gäldenären, då LR redan prövat att de villkor som uppställs för att undantag från huvudregeln ska kunna göras redan är uppfyllda. Vidare förordnar LR ofta att delgivning av domstolens beslut inte ska ske förrän i samband med verkställigheten. Endast i sällsynta undantagsfall t.ex. om GRL har tagit egendom i förvar som täcker hela fordringsbeloppet finns det skäl att underrätta gäldenären.

Delgivnings av LR:s beslut

Om domstolen beslutat att delgivning inte ska ske förrän KFM:s förrättning äger rum ska KFM enligt 9 § BtSF anlitas för delgivningen av LR:s beslut. När delgivning skett ska delgivningsbeviset omgående översändas till LR.

Lagstadgad undersökningsplikt

KFM har en lagstadgad undersökningsplikt vad gäller gäldenärens egendom. I praktiken ska en grundlig utredning genomföras med förtur. Flera olika åtgärder ska vidtas beroende på betalningssäkringsmåletts beskaffenhet.

Ett beslut om betalningssäkring ska verkställas utan dröjsmål. Detta innebär att verkställigheten ska påbörjas samma dag eller senast dagen efter det att KFM har fått begäran om verkställighet om inte speciella skäl gör att verkställigheten måste senareläggas.

Säkerställande

Den egendom som tas i anspråk ska säkerställas enligt UB:s regler. Det finns olika förfaringsätt beroende på vilken typ av egendom som ska säkras och var den befinner sig. Lösöre och vissa typer av annan lös egendom tas i förvar, förseglas eller märks ut och lämnas kvar. Om egendomen finns hos tredje man (någon annan än gäldenären) kan KFM i stället förbjuda denne man att lämna ut egendomen till annan än KFM eller den KFM bestämmer.

Betalningssäkring kräver typiskt sett att den egendom som säkrats tas om hand av KFM. Någon gång kan det emellertid bli aktuellt att pröva om egendomen i stället bör lämnas kvar hos gäldenären. Detta gäller i speciella undantagsfall i fråga om t.ex. djur och stora maskiner, jfr JO 1988/89 s. 324.

För viss egendom förs särskilda register där registreringen tillerkänns särskild verkan. När det gäller fastigheter, skepp och luftfartyg ska KFM underrätta registreringsmyndigheten om åtgärden för att skydda verkställigheten.

Tvångsåtgärder

Vid verkställighet har KFM rätt att använda det tvång som behövs för att säkerställa egendom som tagits i anspråk, men också för att genomföra tillgångsundersökningen. Om KFM möter motstånd vid förrättningen kan biträde av polis begäras.

I regel inte försäljning

Eftersom betalningssäkring är en säkerhetsåtgärd som är avsedd att tillförsäkra staten som borgenär betalning för sin fordran, när fordringen förfaller till betalning, får KFM i princip inte göra mera än att ta egendomen i anspråk. Vid en betalningssäkring är tanken att den skattskyldige trots allt ska betala på förfallodagen och att den egendom som betalningssäkrats ska lämnas tillbaka.

74 Handläggning av betalningssäkringsärenden, avsnitt 16

	<p>Om egendomen är sådan att den snabbt minskar i värde eller kräver alltför kostsam vård får KFM ändå sälja egendomen. De pengar som flyter in ska sättas in på ett räntebärande konto.</p>
Betalningssäkring medför inte förmånsrätt	<p>Verkställigheten medför inte förmånsrätt enligt de bestämmelser som gäller för utmätning i FRL. Om egendom som betalningssäkrats senare utmäts för annan fordran, som inte är förenad med särskild förmånsrätt i egendomen, ska egendomen emellertid anses samtidigt utmätt för den betalningssäkrade fordringen.</p>
Värdesäkring av egendom	<p>KFM ska vårda egendomen på ett godtagbart sätt, dvs. så som en normalt aktsam person skulle vårda just den typen av egendom.</p>
Förrättningskostnader	<p>Kostnader kan uppstå inte bara för verkställighetens genomförande utan också i samband med att egendomen värdesäkras. Om gäldenären inte betalar skattefordringen och den därför överlämnas till KFM för indrivning kan utmätning ske för såväl skattefordran som för kostnader, se även avsnitt 11.5 ”Förrättningskostnader”.</p>
Beneficium för fysisk person	<p>När verkställigheten avser en fysisk person ska KFM ta hänsyn till gäldenärens rätt till beneficium (se 5 kap. 1–2 §§ UB). Från betalningssäkring ska egendom som behövs för gäldenärens behov av att klara sin försörjning undantas. Vid bedömningen av vad som ska undantas ska hänsyn också tas till de behov som dennes familj har.</p>
Säkerhet	<p>I stället för betalningssäkring kan KFM ta emot säkerhet på samma sätt som vid indrivning av en motsvarande fordran. Säkerhet kan ställas oavsett om ett beslut om betalningssäkring har fattats eller inte. Har ett beslut om betalningssäkring meddelats ska LR efter anmälan från SKV häva beslutet i den del det täcks av säkerheten. Anledningen till att beslutet ska hävas är att beslutet inte längre behövs för säkerställande av statens fordran.</p>
Ianspråktagande av säkerhet	<p>När en säkerhet tas emot av KFM ska det i beslutet anges under vilka förutsättningar säkerheten får tas i anspråk. Säkerheten ska i regel tas i anspråk när fordringen kan drivas in. Om betalning sker ska säkerheten omedelbart återlämnas.</p> <p>En pant ger staten en starkare ställning om gäldenären försätts i konkurs än en betalningssäkring eftersom betalningssäkringen inte medför förmånsrätt. Om borgen ställts kan KFM genast verkställa utmätning hos borgensmannen i dennes egendom om inte skattefordringen har betalats när fordringen ska drivas in.</p>
KFM underrättar SKV	<p>KFM ska alltid underrätta SKV om resultatet av verkställigheten oavsett om egendom säkrats eller inte. Har någon egendom betalningssäkrats ska beslutet om betalningssäkring stå kvar och inte till någon del hävas. KFM:s underrättelse till SKV fullgörs bäst genom att en kopia av protokollet från verkställigheten eller en kopia av beslutet om säkerhet skickas till SKV.</p>
Gäldenären kan begäras i konkurs	<p>Visar det sig vid förrättning för verkställighet av beslutet om betalningssäkring att den skattskyldige saknar egendom till full</p>

täckning för statens fordran kan den skattskyldige begäras i konkurs av KFM, jfr NJA 1992 s. 280. Att ansöka om konkurs blir aktuellt endast i undantagsfall, om det finns risk för att möjligheterna till återvinning eller dylikt annars går förlorad. I konkursmålet har staten bevisbördan för att det finns en skattefordran och för att gäldenären är på obestånd. En konkursförhandling i betalningssäkringsfallen kräver att KFM förbereder sig på ett helt annat sätt än vid en ”vanlig” konkursförhandling.

16.5 Utmätning av betalningssäkrad egendom

För staten är det liksom för en enskild borgenär som beviljats kvarstad angeläget att utmätning sker så snabbt som möjligt. Först när egendom som har betalningssäkrats har utmätts för statens räkning är den skyddad i förhållande till andra borgenärer som begär utmätning.

Snabbrestföring

När betalningssäkring skett har därför staten av flera skäl anledning att begära snabbrestföring. Med snabbrestföring menas att indrivning begärs i ett tidigare skede än då detta normalt ska ske, om det finns särskilda skäl. Jfr Handledningen för skattebetalning 2004 s. 701, där det bl.a. anges att så fort skatten har fastställts och förfallit till betalning bör på skattekontot uppkommet underskott snabbrestföras om betalningssäkring skett, se även avsnitt 2.2.3 och 27.

Kostnadsränta

Före införandet av SBL skulle restavgift eller motsvarande avgifter inte tas ut när verkställighet skett eller säkerhet tagits emot enligt BtSL, se 58 § 5 mom. UBL. Då gäldenären inte kan förfoga över den egendom som har betalningssäkrats eller ställts som säkerhet, ansågs det obilligt att ta ut restavgift. Skälet var att vederbörandes möjligheter att i rätt tid betala frivilligt hade begränsats. Enligt 19 kap. 9 § SBL ska däremot kostnadsränta tas ut också i de fall betalningssäkring har verkställts eller säkerhet ställts.